

Pod naslovom *Dvije osječke visoke škole u 18. stoljeću* (317—342) Franjo Emanuel Hoško, u trećem nastavku (prva dva v. u sv. VIII. i X) priopćuje popis rukopisa i tiskom objavljenih javnih rasprava profesora visokih osječkih škola.

U prilogu *Mišljenje poljaka Hozija (1558) o upotrebi slavenskog narodnog jezika u liturgiji* (205—216) Sante Graciotti piše o protivniku upotrebe narodnog jezika u liturgiji i njegovu mišljenju kako bi, eventualno kad bi do toga došlo, najprikladniji bio hrvatski jezik u Dalmaciji. Zanimljivo mišljenje protivnika, koj je tako nehotice postao prvi teoretik upotrebe narodnog jezika u liturgiji. U *Prikazu prosvjetno karitativnog rada Družbe Kćeri Božje ljubavi u našoj domovini* (235—270) Alojzija Cartan, piše pregledno o toj relativno mladoj družbi redovnica.

U svom prikazu *Župa Roško polje prema statistici iz 1944. godine* (271—290) Andrija Nikić priopćuje temeljitu statistiku mjesnoga župnika u hrvatskom kraju, koja je zanimljiva i za informaciju i za usporedbu.

Ivan Dumiš objavljuje *Prilog bibliografiji radova franjevaca Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda od 1900. do 1945. godine* (343—358). Priopćitelj je u VIII. svesku donio *Povijesnu bibliografiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda*.

JEDNA DOKTORSKA RADNJA

Andrija NIKIĆ, La separazione dei francescani nati in Erzegovina dalla Provincia di Bosnia e l istituzione della loro Custodia (pars dissertationis), Romae 1979, str. 1—78.

Slavko Kovačić

Andrija Nikić nije novo ime u našoj crkvenoj historiografiji. Objavio je više knjiga i članaka s područja hercegovačke crkvene povijesti. Doktorirao je 1971. g. na franjevačkom učilištu Antonianum u Rimu. Nedavno je objavio dio svoje doktorske disertacije. Sudeći po sadržaju cijele radnje što ga donosi na str. 11—15, neobjavljeni je dio zanimljiviji i važniji od objavljenoga. Autor je očito išao za tim da ovim izdanjem ispuni uvjete promocije, a možda će cijelu radnju u hrvatskom prijevodu izdati poslije. To bi svakako bilo poželjno, jer objavljeni izvadak uzet sam za sebe zapravo ne opravdava naslov radnje. Od sedam poglavlja u taj izvadak je ušlo samo poglavlje o župama, gdje se baš najmanje govori o u naslovu istaknutom pitanju odjeljivanja hercegovačkih franjevaca od njihove matične bosanske provincije i ustanovi posebne hercegovačke kustodije.

A. Nikić ovdje redom iznosi historijat pojedinih tadašnjih hercegovačkih župa, a zatim ukratko obrađuje pitanje nastanka posebnog hercegovačkog apostolskog vikarijata za čije su se osnivanje založili biskup fra Rafo Barišić i hercegovački franjevci, a pri tom su naišli na podršku rimskog Zbora za širenje vjere (Propagande), pa i hercegovačkih turskih vlasti. Tako su uspjeli nadvladati žestoki otpor franjevaca iz Bosne i franjevačke vrhovne uprave reda. Povod razdvajanju do tada jedinstvenog apostolskog vikarijata turske Bosne na bosanski i hercegovački, takozvanu »Barišićevu aferu«, autor, dakako, iznosi. Međutim, o kako se teškom »slučaju« radilo čitatelj iz ovog izvotka jedva može i naslutiti. Hercegovačka (i bosanska također) Crkva je ipak iz tih kriza izašla, obnovljala se i rasla. Bivši hercegovački provincijal fra Rufin Šilić u predgovoru Nikićevoj radnji (str. 5—7) na svoj način spominje i sadašnji »hercegovački slučaj«. Ne ulazeći ovdje u bilo kakva suprostavljanja njemu ili bilo komu, poželjeti je da hercegovačka Crkva u ojačanoj odanosti i povezanosti s Rimskom crkvom i papom i ovog puta nade pravo rješenje i što prije iziđe iz svojih neprilika pa ponovo doživi dane obnove i mirnog rasta.